C/2024/1564

5.3.2024.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "ES finanšu sektora stratēģiskā nozīme – novērtēšanas un izvērtēšanas uzlabošana"

(pašiniciatīvas atzinums)

(C/2024/1564)

Ziņotājs: ***Antonio GARCÍA DEL RIEGO***

Pilnsapulces lēmums	25.1.2023.
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts
	Pašiniciatīvas atzinums
Atbildīgā specializētā nodaļa	Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	15.11.2023.
Pieņemts plenārsesijā	13.12.2023.
Plenārsesija Nr.	583
Balsojuma rezultāts	
(par/pret/atturas)	198/0/3

1. **Secinājumi un ieteikumi**

1.1. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) atbalsta konkurētspējīgākas ekonomikas attīstību, kam jābūt vienai no politikas veidotāju galvenajām prioritātēm. Banku nozare ir svarīgs šā mērķa sasniegšanas veicinātājs, jo tai ir nozīmīga loma ES ekonomikas finansēšanā un tā var būtiski sekmēt ES stratēģisko autonomiju un zaļo un digitālo pārkārtošanos.

1.2. EESK atzīst, ka finanšu stabilitāte ir obligāts izaugsmes un konkurētspējas priekšnosacījums, jo tā novērš publiskā un privātā kapitāla izmantošanu grūtībās nonākušu banku glābšanai un sargā ekonomiku kopumā no papildu traucējumiem un netieša kaitējuma.

1.3. EESK pilnībā atbalsta ES banku nozares daudzveidību, ko veido dažāda lieluma bankas, īpašumtiesību struktūras un uzņēmējdarbības modeļi un kas būtiski stiprina tās noturību. Tāpēc vajadzīga proporcionāla pieeja regulējumam, nekaitējot stabila pašu kapitāla prasībām un vienlaikus nodrošinot, ka nozari vienmēr uzrauga vienotais uzraudzības mehānisms (VUM).

1.4. EESK atzinīgi vērtē ieviesto ietekmes uz konkurētspēju pārbaudi un uzskata, ka tās četras dimensijas būtu jāsasaista ar finanšu nozares īpatnībām. Pārbaudei būtu jākalpo kā kontroles pasākumam, lai nodrošinātu, ka priekšlikumi sekmē konkurētspējas uzlabošanu, jaunu darbvietu radīšanu un ilgtspējīgu izaugsmi. Tomēr ietekmes uz konkurētspēju pārbaudi nedrīkst izmantot, lai pamatotu atkāpes no starptautiskajiem standartiem, ko ES apņēmusies ievērot, piemēram, "Bāzele III" regulējuma.

1.5. Ietekmes uz konkurētspēju pārbaude ir īpaši svarīga ES banku nozarei, kuras sniegums pēdējos desmit gados ir ievērojami sliktāks nekā banku sniegums citās lielākajās tautsaimniecībās. Pārbaudei būtu jākalpo par uzraudzības instrumentu, lai nodrošinātu, ka jaunie priekšlikumi pozitīvi ietekmē konkurētspēju, nodrošinot jaunas nodarbinātības iespējas un ilgtspējīgu izaugsmi. EESK norāda, ka lielākajai ASV bankai ir tirgus kapitalizācija, kas līdzvērtīga desmit lielāko ES banku tirgus kapitalizācijai, un ka četru ASV investīciju banku kopējā ES tirgus daļa 2022. gadā bija 58 %. Svarīgi ir nodrošināt efektīvus ES korporatīvo un investīciju banku pakalpojumus, ņemot vērā risku, ka tirgus satricinājuma gadījumā ārvalstu bankas varētu pārtraukt savu darbību Eiropas Savienībā, tādējādi apdraudot uzņēmumu piekļuvi vitāli svarīgiem resursiem.

1.6. Ietekmes uz konkurētspēju pārbaude varētu aptvert elementus, kas saistīti ar vienlīdzīgu konkurences apstākļu saglabāšanu, lai nodrošinātu, ka ES bankas, kuras darbojas vairākās jurisdikcijās, spēj ar vienlīdzīgiem noteikumiem konkurēt ar vietējām bankām katrā no to mērķa tirgiem. Svarīgi ir pārbaudīt, vai ierosinātie tiesību akti veicina finanšu tirgus stabilitāti, un izvērtēt gan to, kā vēl vairāk integrēt ES tirgus un piesaistīt ieguldījumus no ārvalstīm, gan to, kā finanšu nozare atbalsta izaugsmi. Visbeidzot būtu jāizveido rādītāju kopums, lai novērtētu digitalizācijas pakāpi un finansējuma apmēru.

1.7. Izvērtējumā un novērtējumos būtu jāanalizē jauno tiesību aktu ietekme uz ieguldījumiem, pārrobežu darbību, banku uzņēmējdarbības modeļu atzīšanu un vienlīdzīgu konkurences apstākļu saglabāšanu. Šādi tiks izveidota konkurētspējīga banku nozare, kas nodrošina stratēģisko autonomiju un spēj mobilizēt zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai nepieciešamos resursus.

1.8. EESK piekrīt Eiropas Parlamenta bažām par to, ka Komisija nav izstrādājusi metodiku, kas aptvertu turpmāko priekšlikumu kumulatīvo ietekmi uz konkurētspēju, un aicina tiesību aktu kopumos un Komisijas darba programmā kopumā veikt ietekmes uz konkurētspēju pārbaudi.

1.9. EESK uzskata, ka ieinteresēto personu iesaistīšanās ietekmes novērtēšanā ir nepietiekama, un no līdzdalības attur gan pats apspriešanās process, gan tā praktiskie rezultāti.

1.10. EESK mudina uzlabot kritiski svarīgu datu sistemātisku vākšanu, uzraudzību un novērtēšanu, lai tos varētu pienācīgi izmantot iniciatīvu *ex post* novērtēšanā. Komiteja arī aicina veltīt vairāk pūļu, lai veicinātu ieinteresēto personu līdzdalību turpmākajās konsultācijās, labāk informējot par to, kā šo personu viedoklis ņemts vērā ietekmes novērtējumos.

1.11. Eiropas Komisijai būtu jāprecizē izmantotās metodes, lai ilgtermiņā saglabātu *ex ante* un *ex post* procedūru dažādos mērķus, kvalitāti un pārskatatbildību.

2. **Atzinuma konteksts**

2.1. Eiropas Savienība sākusi vērienīgu ekonomikas un rūpniecības pārkārtošanu, lai saglabātu konkurētspēju un nodrošinātu izaugsmi un labklājību, un tāpēc izšķiroša nozīme ir labi funkcionējošai un stabilai finanšu sistēmai.

2.2. Eiropadome 2022. gada 5. aprīlī uzsvēra, ka prioritārs uzdevums ir nodrošināt, ka ES finanšu nozare (bankas, apdrošināšanas sabiedrības un aktīvu pārvaldītāji) kļūst spēcīga, konkurētspējīga un noturīga, apkalpo reālo ekonomiku un izvairās no riska, ko rada pārmērīga paļaušanās uz trešo valstu finanšu iestādēm un infrastruktūru ([1]).

2.3. Banku savienības un kapitāla tirgu savienības izveide joprojām nav pabeigta. ES finanšu tirgi joprojām ir sadrumstaloti, un valstu kompetento iestāžu veiktās uzraudzības prakse Eiropas Savienībā nav pietiekami saskaņota. Visi šie faktori kavē integrēta kapitāla tirgus attīstību Eiropas Savienībā ([2]).

2.4. Stabilas un noturīgas bankas veicina izaugsmi. Tās nodrošina piekļuvi finansējumam, apstrādā maksājumus un atvieglo uzkrājumu veidošanu. Eurozonā tās glabā noguldījumus 23 triljonu euro vērtībā ([3]), 2021. gadā tās apstrādāja bezskaidras naudas darījumus 114 miljardu euro apmērā ([4]), tām ir būtiska loma cīņā pret terorisma finansēšanu un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, tās nodrošina 70 % aizdevumu ([5]) un nodarbina 2,2 miljonus cilvēku ([6]).

([1]) Padomes paziņojums presei, 2022. gada 5. aprīlis (https://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2022/04/05/council-adopts-conclusions-on-strategic-autonomy-of-the-european-economic-and-financial-sector/).
([2]) *A Capital Market Union for Europe: Why It's Needed and How to Get There*, SVF, 2019. gads.
([3]) Avots: Eiropas Banku federācija, 2020. gads.
([4]) Avots: Eiropas Centrālā banka.
([5]) *Financing the Europe of Tomorrow*, Eiropas Banku federācija, 2020. gads.
([6]) *EBF Facts & Figures 2021 – Banking in Europe*, Eiropas Banku federācija, 2020. gads.

2.5. Tomēr ES banku sektors nedarbojas tik labi kā citu lielu tautsaimniecību, piemēram, ASV banku sektors. Kopš pasaules finanšu krīzes kapitāla atdeve Eiropas Savienībā vidēji bija 4,3 % salīdzinājumā ar 7,1 % ASV ([7]). Lielākās ASV bankas tirgus kapitalizācija 2022. gadā bija lielāka nekā 10 lielāko eurozonas banku tirgus kapitalizācija (462 miljardi euro pret 468 miljardiem euro), un tas ir sliktāks rādītājs nekā stāvoklis 2008. gadā ([8]). Eiropas bankas ir zaudējušas pozīcijas starptautiskajā arēnā, it īpaši tādos uzņēmējdarbības segmentos kā apvienošanās un iegādes, kur piecu lielāko ES banku tirgus daļa 2022. gadā bija 12 % (no 25 % 2010. gadā) ([9]), un investīciju banku nozarē kopumā, kur ASV bankas savu ES tirgus daļu ir palielinājušas no 44 % 2007. gadā līdz 58 % 2022. gadā ([10]).

2.6. Eiropas banku nepietiekamo sniegumu izskaidro vairāki faktori. Globālā finanšu krīze un valsts parāda krīze ierobežoja dalībvalstu fiskālās spējas, savukārt ASV fiskālā telpa deva šai valstij iespēju ātrāk stabilizēt un atveseļot banku nozari ([11]). Stimulējošā monetārā politika eurozonā samazināja neto procentu starpību un kreditēšanas rentabilitāti. Turklāt arī pārmērīga kapacitāte, tirgus sadrumstalotība un mazāk attīstīti kapitāla tirgi nostāda ES finanšu nozari neizdevīgākā stāvoklī ([12]).

2.7. Kopš globālās finanšu krīzes ir veikti pasākumi, lai, balstoties uz "Bāzele III" standartiem, stiprinātu ES tiesisko regulējumu banku jomā. Lai, izveidojot vienoto uzraudzības mehānismu (VUM), uzlabotu uzraudzību, ir īstenotas arī citas iniciatīvas un pasākumi, piemēram, ieviesta sistēma grūtībās nonākušas bankas atveseļošanai vai iespējamam noregulējumam.

2.8. Eiropas Komisija arī izvērtē un uzlabo spēkā esošos tiesību aktus. Labāka regulējuma iniciatīva un konkrētāk Normatīvās atbilstības un izpildes programma (*REFIT* programma), kuras mērķis ir nodrošināt, ka ES politika ir balstīta uz pierādījumiem, vienkāršot un uzlabot ES tiesību aktus un iesaistīt ieinteresētās personas ([13]). *REFIT* programma ir šīs iniciatīvas daļa. Šajā uzdevumā Komisijai palīdz platforma "Gatavi nākotnei", kurā ir ieinteresētās personas, kas sniedz atzinumus, kurus Eiropas Komisija vēlāk ņem vērā savos priekšlikumos. EESK ir pārstāvēta šīs platformas ieinteresēto personu grupā.

2.9. Kopš 2023. gada 1. marta ietekmes uz konkurētspēju pārbaude tiek veikta visos ietekmes novērtējumos, stiprinot labāka regulējuma iniciatīvu, un aptver četras dimensijas, proti, tirgus darbība un tā iedarbība uz izmaksu un cenu veidošanu; īpaša ietekme uz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU); ietekme uz starptautisko konkurētspēju un ietekme uz inovācijas spēju.

2.10. Eiropas Parlaments veic sākotnējos un īstenošanas novērtējumus. Sākotnējos novērtējumos tehniskā līmenī tiek analizētas Eiropas Komisijas veikto ietekmes novērtējumu priekšrocības un trūkumi. Īstenošanas novērtējumi sniedz Parlamenta komitejām pārskatu par tāda tiesību akta īstenošanu, kas ir iekļauts Komisijas darba programmā ([14]).

3. **Vispārīgas piezīmes**

3.1. EESK atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas lēmumu ieviest ietekmes uz konkurētspēju pārbaudi visās turpmākajās ES politikas jomās un tiesību aktu priekšlikumos, par ko Komisija paziņoja augstākā līmeņa trīspusējā sociālo lietu sanāksmē. Komiteja arī atbalsta mērķi iegūt stratēģisko autonomiju, proti, ES spēju īstenot savas intereses, pārāk nepaļaujoties uz ārvalstīm ([15]). Pārbaudot ietekmi uz konkurētspēju, būtu jānovērtē ierosinātā regulējuma iespējamā ietekme, proti, *ex ante*, un/vai regulējuma efektivitāte, proti, *ex post*. Pārbaudēs būtu jāņem vērā ilgtspējas apsvērumi, kas veicina zaļo un digitālo pārkārtošanos, un jānovērtē ietekme uz inovāciju.

([7]) *A decade after the global financial crisis: What has (and hasn't) changed?*, McKinsey Global Institute, 2018. gads.
([8]) Avots: *Banks Daily* (https://banksdaily.com/topbanks/Europe/market-cap-2023.html) un *National champions now dominate in banking*, Financial Times, 2023. gads.
([9]) *European bank M&A activity crashes to 5-year low in 2022*, S&P Global Market Intelligence.
([10]) *Investment Banking in Europe: where we are and where we are going. Implications for firms, financial institutions and regulators*, Caselli et al, Bocconi University, 2020. gads.
([11]) *Without the quick and massive policy response, the Great Recession might still plague the United States*, *Finance & Development*, 2010. gada decembris, 47. sējums, Nr. 4.
([12]) *Understanding the profitability gap between euro area and US global systemically important banks*, ECB speciālo pētījumu sērija, 2023. gads.
([13]) Labāks regulējums: kāpēc un kā, Eiropas Komisija.
([14]) Skatīt, piemēram, *Implementation appraisal on anti-money laundering package 2021*, Eiropas Parlaments.
([15]) *EU Strategic Autonomy 2013-2023*, Eiropas Parlaments.

3.2. EESK uzskata, ka ir svarīgi, lai ietekmes uz konkurētspēju pārbaude būtu pēc iespējas visaptveroša, ņemot vērā iniciatīvu ietekmi uz uzņēmumiem un piegādes ķēdēm, nodarbinātību un darba apstākļiem, kā arī no tām izrietošo ietekmi uz makroekonomiku. Pamatīgai visu jauno iniciatīvu ietekmes uz konkurētspēju pārbaudei būtu jākalpo kā kontroles pasākumam, lai nodrošinātu, ka priekšlikumi sekmē konkurētspējas uzlabošanu, jaunu darbvietu radīšanu un ilgtspējīgu izaugsmi. EESK norāda, ka, pārbaudot ietekmi uz konkurenci finanšu nozarē, pilnībā jāievēro starptautiskie standarti un saistības, piemēram, "Bāzele III" regulējums.

3.3. Lai Eiropas kļūtu spēcīgāka, viens no galvenajiem ekonomikas izaugsmes virzītājspēkiem arī turpmāk būs globālā tirdzniecība un piekļuve finanšu pakalpojumiem. Dodot iespēju paplašināt Eiropas uzņēmumus vai palīdzot ārvalstu uzņēmumiem darboties Eiropā, Eiropas bankas veicina Eiropas panākumus. Pārrobežu piekļuve tirgum un tirgus efektivitāte ir ārkārtīgi svarīgi globālās tirdzniecības un plaukstošas ekonomikas elementi.

3.4. Vienlaikus būtiska nozīme ir stabilai, daudzveidīgai, noturīgai un konkurētspējīgai banku sistēmai, kā arī lielākai autonomijai svarīgos segmentos, piemēram, ieguldījumu pakalpojumu segmentā. Strukturālie faktori, piemēram, pārmērīga kapacitāte, tirgus sadrumstalotība un mazāk attīstīti kapitāla tirgi, nostāda ES finanšu nozari neizdevīgākā stāvoklī. Banku nozares vērtības radīšanas ķēdes Eiropas Savienībā ir daudz mazāk integrētas nekā ASV, un tāpēc ES bankas saskaras ar lielāku konkurences spiedienu un ierobežotākām iespējām gūt labumu no apjomradītiem ietaupījumiem.

3.5. EESK norāda, ka Eiropas Savienībā kapitāla tirgu integrācija joprojām ir agrīnā posmā. *Brexit* dēļ ES zaudēja 30 % no sava tirgus apjoma ([16]). ES kapitāla tirgi ir mazāki nekā ASV – to daļa pasaules tirgū ir 13 %, savukārt ASV daļa pasaules tirgū ir 45 % ([17]). Saistībā ar kapitāla tirgu savienību ierosinātas attiecīgas politiskas pamatiniciatīvas, taču joprojām pastāv būtiski šķēršļi, piemēram, nav saskaņots nodokļu un maksātnespējas režīms.

3.6. Ietekmes novērtējumos un ES politikas pasākumu *ex post* novērtējumos būtu jāņem vērā ietekme uz ES finanšu iestāžu darbību trešās valstīs, lai nodrošinātu, ka noteiktās prasības nerada nevienlīdzīgus konkurences apstākļus salīdzinājumā ar vietējiem konkurentiem.

3.7. Eiropas finansiālā autonomija, proti, ES finanšu dalībnieku spēja efektīvi un lietderīgi atbalstīt ES reālo ekonomiku, ir nepietiekama, un to var uzlabot. Eiropas finanšu tirgi joprojām ir stipri sadrumstaloti pa valstīm, un noguldītāji un ieguldītāji ir lielā mērā atkarīgi no valstu banku sistēmām. Svarīgi, lai Eiropas korporatīvie un investīciju banku pakalpojumi, piemēram, parāda un kapitāla emisija vai strukturētā finansēšana, būtu efektīvi, ņemot vērā risku, ka ārvalstu bankas varētu pārtraukt savu darbību Eiropā tirgus satricinājumu gadījumā, tādējādi apdraudot uzņēmumu piekļuvi vitāli svarīgiem resursiem.

3.8. ES banku nozares daudzveidība, ko veido lieluma, īpašumtiesību struktūras un uzņēmējdarbības modeļu ziņā atšķirīgas bankas, atspoguļo tās apkalpotā tirgus daudzveidību un ievērojami stiprina tā noturību. Vienlīdzīgu konkurences apstākļu saglabāšana visiem tirgus dalībniekiem iekšzemes tirgū ir ES regulējuma galvenais princips un būtisks priekšnosacījums, lai saglabātu ES banku konkurētspēju gan pašu mājās, gan ārvalstīs.

3.9. ES finanšu nozares konkurētspējas trūkums nopietni ietekmē mūsu bankas un vidējā termiņā un ilgtermiņā var radīt negatīvas sekas. EESK secinājusi: lai banku nozare būtu ilgtspējīga ilgtermiņā, tai tāpat kā jebkurai citai nozarei ir jāsasniedz minimālais rentabilitātes līmenis. Banku peļņa ir būtisks kapitāla radītājs, kas savukārt ietekmē aizdošanas spēju un spēju veikt izmaksas ieguldītājiem. Tas ir īpaši svarīgi laikā, kad zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai ir vajadzīgs ievērojams finansējums.

3.10. Privātā sektora un banku finansējuma pieejamībai būs izšķiroša nozīme, lai atbalstītu turpmākās politikas iniciatīvas Eiropas ekonomikas stiprināšanai. Eiropas Komisija aprēķinājusi: lai finansētu 2030. gada dekarbonizācijas mērķus, tagad katru gadu būs vajadzīgi 360 miljardi euro papildu ieguldījumu ([18]). Laikā, kad bankas nodrošina lielāko daļu uzņēmumiem vajadzīgā finansējuma, kapitāla tirgi nav īpaši attīstīti un MVU segments ir spēcīgs, bankas nodrošinās lielu vai pat lielāko daļu no zaļā un digitālā finansējuma Eiropas Savienībā. Tā kā Eiropas Savienībai nākamajās desmitgadēs būs vajadzīgas milzīgas investīcijas, ir ļoti svarīgi turpināt ES kapitāla tirgu savienības veidošanu un Eiropas mērogā radīt pievilcīgu priekšlikumu vietējo ES investoru veiktiem privātiem ieguldījumiem. ES politikas *ex post* novērtējumā ietekme uz ieguldījumiem vienmēr būtu jāvērtē, pamatojoties uz pieejamajiem datiem.

([16]) *Implications of Brexit for the EU financial landscape, Financial Integration and Structure in the Euro Area*, ECB, 2020. gads.
([17]) *What do EU capital markets look like on the other side of Brexit?* New Financial, 2020. gads.
([18]) SWD(2020) 176 final.

3.11. EESK norāda uz sarežģīto stāvokli tautsaimniecībā un ierosina ar turpmākajiem politikas pasākumiem uzsvaru likt uz izaugsmi un konkurētspēju, neapdraudot patērētāju aizsardzību un finanšu tirgus stabilitāti, kam arī turpmāk jābūt nozīmīgām politikas prioritātēm.

3.12. EESK atzinumā par tematu "Kapitāla tirgu savienība cilvēku un uzņēmumu labā" ([19]) jau norādīts, ka EESK piekrīt Eiropas Revīzijas palātai, kura ir norādījusi, ka vērtspapīrošanas tiesību akti praksē nav palīdzējuši bankām palielināt to aizdošanas spēju, it īpaši spēju aizdot MVU ([20]).

3.13. EESK atzīmē, ka visi centieni izveidot kapitāla tirgu savienību, neraugoties uz panākto progresu, līdz šim ir bijuši tikai daļēji sekmīgi. Nesenie notikumi, tostarp *Crédit Suisse* sabrukums, liecina, ka gan starptautiskā, gan ES līmenī ir jāveic vairāk darba, lai sasniegtu politikas mērķus, kas tika formulēti pēc globālās finanšu krīzes. EESK atzīst, ka finanšu stabilitāte ir obligāts izaugsmes un konkurētspējas priekšnosacījums, jo tā novērš publiskā un privātā kapitāla izmantošanu grūtībās nonākušu banku glābšanai un sargā ekonomiku kopumā no papildu traucējumiem un netieša kaitējuma.

4. **Īpašas piezīmes**

4.1. EESK atbalsta jauno ieceri pārbaudīt ES tiesību aktu ietekmi uz konkurētspēju. Ietekmes uz konkurētspēju pārbaude aptvers četras dimensijas: tirgus darbība un tā iedarbība uz izmaksu un cenu veidošanu; īpaša ietekme uz MVU; ietekme uz starptautisko konkurētspēju un ietekme uz inovācijas spēju. Šie četri elementi attiecas uz visiem tiesību aktu priekšlikumiem, tostarp tiem, kas ietekmē finanšu nozari, taču EESK atbalsta to, ka dimensijas tiek sasaistītas ar elementiem, kas raksturīgi finanšu nozarei.

4.1.1. Tirgus darbības dimensija varētu aptvert elementus, kas saistīti ar vienlīdzīgu konkurences apstākļu saglabāšanu Eiropas Savienībā, lai nodrošinātu, ka bankas, kuras darbojas vairākās ES jurisdikcijās, spēj ar vienlīdzīgiem noteikumiem konkurēt ar vietējām bankām katrā no to mērķa tirgiem, un otrādi. Konkurētspēja ir svarīga arī starptautiskajām bankām, kas darbojas trešās valstīs un konkurē ar vietējiem dalībniekiem. Turklāt tādam elementam kā vienlīdzīgi konkurences apstākļi būtu jānodrošina, ka ES bankas spēj efektīvi konkurēt ar jaunpienācējiem, piemēram, lieliem tehnoloģiju uzņēmumiem. Lai gan ir gūti panākumi saistībā ar Digitālo tirgu aktu ([21]) un pašreizējo Maksājumu pakalpojumu direktīvas ([22]) (Otrā maksājumu pakalpojumu direktīva) pārskatīšanu, EESK iesaka Eiropas Komisijai noteikt jomas, kurās ir vajadzīgi papildu reglamentējoši pasākumi, lai visiem dalībniekiem, kas sniedz vienādus pakalpojumus, tiktu piemērots vienāds regulējums un uzraudzība. Visbeidzot dimensijai "tirgus darbība" būtu jāaptver finanšu tirgus stabilitātes elementi. Saskaņā ar šo dimensiju ietekmes uz konkurētspēju pārbaudē būtu jāpārliecinās, vai ierosinātie tiesību akti veicina finanšu tirgus stabilitāti gan Eiropas Savienībā, gan pasaulē.

4.1.2. No finanšu nozares regulēšanas viedokļa dimensija "ietekme uz MVU" aptver elementus, kas attiecas uz finansējuma pieejamību. Šīs dimensijas analīzē varētu izmantot pieejamos avotus, piemēram, arī ECB pusgada apsekojumu par uzņēmumu piekļuvi finansējumam (*SAFE*). EESK iesaka Eiropas Komisijai apzināt jomas, kurās papildu regulatīvie pasākumi samazinātu apkalpošanas izmaksas (piemēram, datu par MVU pieejamības uzlabošana, maksātnespējas režīma vienādošana). Šajā saistībā EESK norāda, ka MVU tests ir jāveic sistemātiski un konsekventi.

4.1.3. ES banku nozares daudzveidība gan lieluma, gan uzņēmējdarbības modeļu ziņā stiprina tās noturību un inovācijas potenciālu. Tāpēc EESK uzskata, ka politikas iniciatīvās, kuru mērķis ir uzlabot ES banku nozares konkurētspēju, nedrīkst aizmirst par nepieciešamību saglabāt vienlīdzīgus konkurences apstākļus ES iekšzemes banku tirgū un nodrošināt, ka visu lielumu bankas attiecīgajos tirgos spēj konkurēt ar vienādiem nosacījumiem. Tāpēc vajadzīga proporcionāla pieeja regulējumam, neapdraudot stabilu pašu kapitāla pietiekamību un vienlaikus nodrošinot, ka nozari vienmēr rūpīgi uzrauga vienotais uzraudzības mehānisms. EESK arī atbalsta starptautiskos pūliņus turpināt saskaņošanu un racionalizēt regulatīvos un uzraudzības pasākumus, cenšoties atvieglot un padarīt rentablāku regulējuma prasību izpildi, kas jānodrošina tirgus dalībniekiem, un nodrošinot saskaņotību ar plašāku politisko rīcību.

4.1.4. Visbeidzot, runājot par dimensiju "inovācijas spēja", EESK iesaka izveidot rādītāju kopumu, kas novērtētu digitalizācijas pakāpi un finansējuma apmēru; piemēram, tādus rādītājus kā pārrobežu aizdevumi, sākotnējie pārrobežu publiskie piedāvājumi, pārrobežu ieguldījumu apmērs un kapitāla tirgos piesaistītā pašu kapitāla finansējuma procentuālā daļa.

([19]) OV C 155, 30.4.2021., 20. lpp.
([20]) Īpašais ziņojums Nr. 25/2020 "Kapitāla tirgu savienība – lēns sākums ceļā uz vērienīgu mērķi", Eiropas Revīzijas palāta, 2020. gads.
([21]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/1925 (2022. gada 14. septembris) par sāncensīgiem un godīgiem tirgiem digitālajā nozarē un ar ko groza Direktīvas (ES) 2019/1937 un (ES) 2020/1828 (Digitālo tirgu akts) (OV L 265, 12.10.2022., 1. lpp.).
([22]) COM(2023) 365 final.

4.2. EESK pauž nožēlu par to, ka Komisija nav izstrādājusi metodiku, kā novērtējama politikas pasākumu kopējā ietekme uz ES konkurētspēju, un aicina Eiropas Komisiju veikt ietekmes uz konkurētspēju pārbaudi ne tikai par atsevišķiem ES tiesību aktu priekšlikumiem, bet arī par tiesību aktu kopumiem un Komisijas darba programmu kopumā.

4.3. EESK norāda, ka ietekmes uz konkurētspēju pārbaude ir daļa no labāka regulējuma satvara, un aicina dot tai iespēju piekļūt jaunajiem *ex ante* un *ex post* novērtējuma kopumiem, kas attiecas uz no jauna ierosināto regulējumu. Analīzē it īpaši būtu jāaplūko tas, kā ES uzņēmumi sekmīgi konkurē ar uzņēmumiem visā pasaulē, kā ES uzņēmumi darbojas trešās valstīs salīdzinājumā ar vietējiem konkurentiem, kā finanšu tirgi Eiropā kļūst integrētāki un spēj piesaistīt uzņēmumus un ieguldījumus no visas pasaules un kā finanšu nozare atbalsta izaugsmi, nodrošinot visas Eiropas ekonomikas vajadzības.

4.4. EESK ņem vērā Eiropas Parlamenta pētniecības dienestu (*EPRS*) *Ex ante* ietekmes novērtēšanas nodaļas (*IMPA*) ieteikumus ziņojumā par Komisijas izmantoto ietekmes novērtēšanas metodoloģiju ([23]). *IMPA* apkopotie statistikas dati liecina, ka 29 % no veiktajiem ietekmes novērtējumiem, kas publicēti laikposmā no 2015. gada jūlija līdz 2018. gada decembrim, atzīti par "sliktiem" un ka ir vajadzīgs rūpīgāks sociālās ietekmes un ietekmes uz vidi novērtējums, kā arī konsekventāka analīze par ietekmi uz MVU konkurētspēju.

4.5. Viens no *IMPA* minētajiem trūkumiem ir nepietiekama ieinteresēto personu pārstāvība. EESK piekrīt viedoklim, ka vāja ieinteresēto personu viedokļu atspoguļošana ietekmes novērtējumā varētu atturēt tās no dalības turpmākās konsultācijās, un tas būtu pretrunā nākotnes mērķim veicināt apspriešanos visos pārvaldības līmeņos.

4.6. EESK mudina sistemātiski vākt, uzraudzīt un novērtēt kritiski svarīgus datus, lai tos pienācīgi izmantotu iniciatīvas *ex post* novērtējumā. Komisijai būtu jāprecizē izmantotās metodes, lai ilgtermiņā saglabātu *ex ante* un *ex post* pasākumu dažādos mērķus, kvalitāti un pārskatatbildību.

4.7. Vienotā uzraudzības mehānisma un citu kompetento banku uzraudzības iestāžu pilnvaras ir nepārprotami vērstas uz cenu un finanšu stabilitāti, taču ES iestāžu politikas programmā, kā arī novērtēšanas pasākumu un vērtējumu izstrādē un īstenošanā ir pienācīgi jāņem vērā finanšu regulējuma ietekme uz makroekonomiku un tā atbilstība plašākiem ekonomikas politikas mērķiem.

4.8. EESK joprojām stingri atbalsta tos kapitāla tirgu savienības pasākumus, kas stiprina ES finanšu stabilitāti un integrāciju, un vienotā uzraudzības mehānisma izmantošanu, lai uzraudzītu nozīmīgas eurozonas finanšu sabiedrības vai savstarpēji cieši saistītu sabiedrību grupas. EESK atzīmē, ka pārmērīgas kapacitātes problēma joprojām ir gan būtisks strukturāls šķērslis nozares rentabilitātei, gan drauds finanšu stabilitātei. ESB un Eiropas Sistēmisko risku kolēģija norādījusi, ka konsolidācija nav vienīgais pārmērīgas kapacitātes problēmas risinājums: bankām, kuru sniegums ir zems, arī jāļauj drošā un sakārtotā veidā (ar maksātnespējas vai noregulējuma procedūru) un bez politiskas iejaukšanās atstāt tirgu.

Briselē, 2023. gada 13. decembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas priekšsēdētājs

Oliver RÖPKE

([23]) *Appraising the quality of the European Commission's impact assessments*, pētījums, *EPRS*, 2019. gads.